

ærede Forslagsstillere anse dette for en Slags Fornærmelse — kalde det en Demonstration, som her foreslaas, men hvad der er sikkert, det er, at som det nu foreligger, er det et bestemt Partiforslag, udgaaet fra et bestemt Parti her i Salen, som jeg i alt væsentligt er Modstander af, og derfor er der ingen Grund for mig til at følge det paa dette enkelte Punkt, saa meget mere som det selvfølgelig ikke kan nytte det allermindste. — Jeg vil kun endnu sige et Ord, hvorfor jeg dog heller ikke vil stemme imod det, foruden det, jeg allerede har sagt, idet jeg nemlig ikke har den — om jeg maa tillade mig at bruge det Udtryk — Lust til at være Martyr, som det ærede Medlem fra Aarhus (Pöngel). Det ærede Medlem fra Aarhus var jo i og for sig enig i, at denne Understøttelse burde gives, „men“, sagde han, „de Herrer fra den Side af Salen, som nu stille dette op, gøre det kun for derigennem, naar det nu falder, at kunne faa Velsighed til at bagvaste mine Meningsfæller, og jeg vil som en tro Meningsfælle lade mig bagvaste med“. Denne Martyr-glorie misunder jeg ikke det ærede Medlem. — Jeg har endnu kun at omtale Bevillingen til Kirkerne, særlig i Sylland, for Resten ogsaa paa Fyn. Det ærede Medlem for Holbæk Amts 3dje Valgkreds (Tauber) udtalte sig meget bestemt imod dem. Han gik tilbage til, jeg havde nær sagt, Oldtiden, men i alt Fald til Middelalderen og talte noget om den uretlige Maade, hvorpaa Kirken her i Landet havde faaet sine Midler. Det være nu, som det være vil, med den Maade, hvorpaa Kirken har faaet mange Midler i Middelalderen, saa tror jeg dog at turde sige, at de Midler, som nu ere henlagte til dens Brug, har den faaet paa fuldstændig retlig Maade, nemlig Tienden. Og hvad er Tienden? Det er det første Bevis paa, at det danske Folk kom ud af Barbariet, at det danske Folk sølte sig som et Samfund, der havde Forpligtelser lige over for de aandelige Interesser; det er Tienden det første og kraftigste Bevis paa. Denne Understøttelse til de aandelige Interesser blev den Gang efter de Tider selvfølgelig tillagt Kirken, hvem skulde ellers have den? Jeg tror altsaa nok, at Kirken som saadan kan med Rolighed se paa Erhvervelsen af den Ejendom, som den nu har; nej, skulde Kirken som saadan klage over noget, var det over den Plyndring, som den var udsat for ved Reformationen: thi det er sikkert, at saa vel Kongen som Adelen her i Landet lod sig betale deres Protestantisme ret godt. Men som sagt, det er nu gamle Sager, som jeg ikke skal komme nærmere ind

paa. Jeg skal altsaa vende mig til det, som ligger for. Der kan jeg ikke andet end være enig med den højtærede Minister i, at de Forslag, som nu ligge for, ere en ligefrem Følge, en ligefrem Følge af Grundlovens Bestemmelse. Naar der i Grundloven en Gang staar, at den danske Folkekirke understøttes som saadan af Staten, maa det ogsaa være Statens naturlige Pligt, som selvfølgelig i hvert enkelt Tilfælde maa overvejes og afstemmes her i Rigsdagen, naar der virkelig trænges til Kirker, da ogsaa at bygge dem. Hvis vedkommende Menighed har Raad til at gøre det selv, kan Staten paalægge den først og fremmest selv at gøre det; men er det sikkert, at Menigheden ikke har Raad, eller kun delvis har Raad til det, da er det efter min Mening Statens Pligt at støtte Kirken ved at skaffe de nødvendige Kirkebygninger til Veje og de nødvendige geistlige til at udføre Tjenesten i Kirken. Naar det siges, at det er saa ganske overordentlig mange Kirker, som forlanges i Aar, ja, saa er det maaste nogle flere, end man har været vant til i de senere Aar at forlange Aar for Aar; men det er det høje Folketings egen Skyld. Det høje Folketing forlangte i Fjor at mig som daværende Minister, at jeg skulde skaffe en Plan til Veje, ifølge hvilken man kunde gaa frem; man var misfornøjet med, at der planløst fra Regeringens Side fremkom Forslag om en Kirke her og en Kirke der, og at der saa fra Tingets Side, snart fra det ene Medlems Side og snart fra det andet Medlems Side kom Tilføjsforslag om at bygge her eller der et Kapel eller en Kirke; det var man misfornøjet med, og jeg forstaa det saa godt; det er meget naturligt. Og man fordrede saa som en Slags Betingelse for at gaa ind paa her at bevilge de i Fjor fremkomne Forslag i denne Retning, at der fra Regeringens Side skulde tilvejebringes en Plan. Det er nu gjort; det er en saadan, den nuværende højtærede Minister nu har forelagt Tinget. At det lettelig vilde blive en dyr Vej at komme ind paa, maatte staa klart for enhver, som ved, hvorledes den Slags Sager gaar her i Verden. Jeg nærede ingen Tvivl om, da jeg i Fjor sagde, jeg skulde gøre mit til, at en saadan Plan kunde komme til Veje, at Følgen vilde blive betydelige Udgifter paa dette Punkt, men det er der ingen Ulykke i, naar man virkelig maa sige, at der er Trang til disse Kirker, til disse Kapeller, til disse ny geistlige, særlig ovre i Sylland. Hvad Ulykke er der saa i at anvende, om det saa skal være 1½ eller 2 Millioner Kroner i Løbet af 10 Aar. Jeg antager, at Staten har Raad dertil, og i og